

A fekete özvegy

Odabentről finom csembalómuzsika hallatszott ki. Zenészek próbáltak a nagyteremben, ugyanott, ahol ki szokták teríteni a testet, bár a mostaninál már nem lehetett hosszas virrasztásokkal húzni az időt, az évszak ellenére szokatlanul magasra szökött a hőmérséklet, a bomlás bármikor megindulhatott. Mi lehet ez, talán Rameau, gondolta a Vakond, vagy esetleg Pergolesi? Szép, hát persze, felemelő, naná, de nem elég drámai. Jobb lett volna valamelyik rekviem, vagy akár Beethoven egyik szimfóniája. Hogyan lehet higgadt és derűs hangulatú kamarazene taktusai mellett megrendülést mutatni a nagy halottak előtt? Bár még mindig eggyel jobb, mintha a saját zenekarát hozatta volna ide az a kis görény, dohogott a Vakond, ahogy az ágakon egyensúlyozva nagy nehezen bekecmergett az irodájába, viszont ezek a muzsikos cickányok tényleg bármit eljátszottak, amióta pedig a kilométerkőnél egy szemlátomást ingerült apa kidobta abból a Suzukiból a gyerekszintetizátort, a hangzészvilág tekintetében sem volt határ.

A Biokultúra központját egy elhagyott hódvárban rendezték be, ám akármilyen patinás és reprezentatív építmények voltak ezek a többi katorékhoz képest, a modern munkavállalók igényeit már a legkevésbé sem elégítették ki. Minden fadarab valami kultúrhérosz fognyomát őrizte; és az élőhelyükről kiszorított, agyonirtott, túlvadászott vagy szimplán csak végelgyengülésben bekrepált élőlények szájából kikerült köpelemből épült fel a Biokultúra székháza.

– Nevezhetjük antikvitásnak, de végső soron mégiscsak korhadt fa – nézett körül a Vakond abban a külső szemlélő számára érthetetlen szisztéma szerint összehordott gallyak alkotta lyukban, amelyet az ő főtanácsadói irodájának jelöltek ki. Egy talajlakó számára aligha volt praktikus, ám az egyik oldalon a két ág részében egész szép panoráma tárult a folyóra, a másik oldalon nyíló hasadékból pedig a Vakond pompásan rálátott a rét felőli bejáratra. Ha onnan az új főnökét látta munkába jönni, már nem ült le a gazdaságis pelelányokkal kávézni, hogy a vérnyomáscsökkentőjét méregerős duplával vegye be.

A Biokultúra erődjét feneketlen mocsár vette körül. Ezt pedig nem lehetett elég nagyra értékelni. Amióta ősszel a szabad áramlást blokkoló hódvár bontására delegált hernyótalpast elnyelte a sártenger, mindenkit az a (talán hamis) biztonságérzet töltött el, hogy a kultúra bástyája erős és rendíthetetlen. Hiszen a hernyótalpas kirángatására az emberek már nem küldtek újabb munkagépet, minden bizonnyal ennyiben kívánták maximalizálni a veszteségeiket, és nem óhajtottak újabb kanalas kotrót a mocsár fenekére süllyeszteni. Kár, töprengett el a Vakond. Ha már a helyszínen a talajművelés által érintett világ legnagyobb állatainak mauzóleumává vált, az alatta lévő sárteknő miatt ne lehetne a civilizáció nevében végzett rombolást jelképező földmunkagépek temetője?

– A bestiális kitartás és szorgalom építette gátat nem bonthatja le emberi kéz vagy elme – ezt pont a Görény mondta a *Görények a Patkányok ellen* című kulturális vitaműsor egyik adásában, amelyet a kutya sem nézett, nemhogy a kiskerti célkö-

zönség, amely már kizárólag csak szörmfetiszista állatpornót streamelt, vagy jobb esetben a KerTévé napi sorozataira meredt. A Vakond valahogy mégis munkaköri kötelességének érezte, hogy időnként odakapcsoljon. Ám három percnél tovább sosem bírta az egész szárnalmas komédiát: a fényes szörzetű, kifent bajszú, alákérdezős műsorvezetőt, az elvileg belemenős patkányokat, akik tökéletesen tudatában voltak, hogy az egyik természetes ellenségükkel ültek le vitázni, így a szólásszabadságnak a demokratikus berendezkedés ellenére is megvannak a határai, de azért feltették a régi lemezeiket, eljátszották a kulturált debattórt, hogy jelentékenységből legalább egy morzsányit megórizzenek. A Görény viszont – legalábbis ilyenkor – nem akart ölni, csak a mozgásában gátolt hallgatóság és a széles nyilvánosság előtt előadni terjengős történeteit az isten háta mögött kettővel található baromfiudvarról, ahol fiatalokiban tyúkokat fojtogatott és békákat harapott ketté, miközben bármikor az irhájába ereszhették volna a sópuska lövedékét; mintha nem közönséges csirketolvaj, hanem antihumán gerilla, sőt valóságos szabadságharcos lenne. Mindezeket az anekdotákat a beszélgetőtársai olyan türelmesen hallgatták, mintha nem is állatok lennének, hiszen ezek a történetek voltaképpen...

– Kurvára nem érdekelnek senkit. – Ezt még a Hörcsög is elismerte, amikor az egyik utolsó beszélgetésük alkalmával a Vakond azzal szembesítette, hogy miért pont a Görényt nevezte ki a helyettesének és ezzel kvázi az utódjának. – Én akkorát szoktam ásítani, hogy kiakad az állkapcsom. És tudod, mi a legszebb, Vakondkám? Hogy őt ez egyáltalán nem érdekli. Ráadásul még bűzlik is. De nem azért tartunk Görényt, hogy szagolgassuk, ugye, ugye?

A Vakond óvatosan bólogatott, és ettől a Hörcsög még inkább belelendült a magyarázkodásba:

– Azt meg hol olvastad, apukám, hogy politikai végrehajtó feladatokra egy selymes szőrű, édi csincillát kell kinevezni? Nekem bizalmatlan, gyanakvó állatok kellene, akik azonnal harapnak, ha megtámadják őket. Azt a régivágású ragadozóalkatot kedvelem igazán, amelyik öntelt, agresszív, nincs tekintettel senkire, csak saját maga és a préda érdekli. Ha egy kicsit pszichopata is, az csak még jobb: totálisan beszűkült, gátlástalanul hazudozik és a legkevesebb együttérzés sincs benne. Ez a fiú pont ilyen! – mondta a Hörcsög elégedetten, a régi kedéllyel, de aztán pár pillanat múlva kissé elkedvetlenedve mégis félretette a mancsai közt szorongatott, félig elropogtatott újszülött állatkölyköt az éjjeliszekrényre, a Vakond pedig hálás volt érte, hogy nem látja, kisnyúl, egérke vagy gyíkgyerek. – Az emésztésem nem olyan, mint régen – jegyezte meg ilyenkor a Biokert rettegett vezére, aki már valóban csak árnyéka volt egykori önmagának.

Ezen a ponton aztán mindig arról kezdtek el beszélgetni, hogy újabban melyik szervük adta fel a szolgálatot, milyen krónikus betegségek alakultak ki náluk és azokra miféle gyógyszereket szednek. Ilyenkor a Hörcsög olyan szenvedélyesen szidta a kiskerti egészségügyi állapotokat, mintha nem az ő regnálása alatt vándoroltak volna el a kertből a biotársulásokba tartozó élőlények, és nem lepett volna be mindenkit a trágya és a permetlé. Nagyokat röhögve idézték fel a kerti csapdákából való legendás szöke-seiket, az ásóütéstől szerzett agyrázkódásokból való csodás gyógyulásaikat, és egymás szavába vágva sorolták a vérhígító, májroncsoló kártevőirtószer nevéket, amelyekkel hiába etették meg őket, mindent túléltek, mint valami kisméltosba oltott Raszputyin.

– A végére egészen összenőttünk – mosolyodott el magában az emlék hatására a Vakond, és a bársonybundája zsebébe nyúlt a piruláért, amit egy makacs mérgezésre szedett. Megcsörgette a fiolát, a tartalmát pedig az ásólábába borította, hogy kiválassza azt, amelyiket be akarta venni. Odalenn fokozatosan elhalkult a zenebona, aztán egyszer csak teljesen elhallgattak a zenészek: talán befejezték a próbát. A Vakond a tablettát lenyelve fülelni kezdett, mert a beállt csendben a távolból a Görény hangját vélte hallani.

– Mi nem vagyunk dögevők. A szó klasszikus értelmében semmiképpen sem, ezt a fogalmat sokkal inkább szimbolikusan érdemes értelmezni.

– A természet egy okulásunkra írott könyv. Hálát adok és mindenbe belenyugszom...

Ez egy nőstény elcsukló hangja volt. A Vakond kíváncsian dugta át a fejét egy ágak formázta ablakon, amelyik a hódvár azon traktusa felé nyílt, ahol új főnöke irodáját sejtette.

– ...Jóllehet, nekem ő a mindenem volt, s nélküle nem maradt semmim sem – folytatta komoran a nőstény. A Vakond képtelen volt azonosítani, hogy kinek az özvegye lehet. Januárban mindig annyian halnak meg: az ünnepekkel járó féktelen orgia után megfogyatkoznak a készletek, ilyenkor állnak be a keményebb fagyok. Sokakat persze téli álmukban ér a halál, ez a legszebb, gondolta a Vakond. Ő is erre vágyott.

– Erre a szerepre készültem, mióta megláttam őt, és maga mellé emelt azokba a magaslatokba, ahol tartózkodott. Most mégis úgy érzem, mintha mindez váratlanul ért volna – sírta el magát az özvegy. – Későbbre vártam, és ha tudtam is, hogy így lesz, azt soha nem képzeltem el apróra, hogy mihez fogok majd, ha egyszer magamra maradok.

A Vakond támpontok nélkül gondolkozott: a Biokert síkságon terült el, magaslatokban egyetlen itt lakó kisemlős sem tartózkodott, már amennyiben nem vesszük a hatalom csúcsán álló Hörcsögöt, vagy a tevékenységükkel a Parnasszust ostromló, messzelövő jószágokat, de hogy melyikük özvegye kérelmezett éppen a Görény irodájában, azt így hallásra képtelenség volt megítélni. Januárban egyik sem beszélt volna máshogyan.

– Ő a mindenem volt, s nélküle nem maradt semmim sem – ismételte a nőstény szípigva. – De a teste, mindaz, aki ő volt, lehetett volna és lesz, még mindig az enyém. Ön az új erő, az erő pedig éppúgy fakad az élőkéből, mint a holtakból. Ha nem tudja, hová tart – mert ki tudja? Senki! – akkor mindig előcítálhatja a holtakat. Elvehet tőlük és belőlük. Ők ezért vannak.

Frappáns kijelentés, vélte a Vakond, egyben ez volt az utolsó mondat, amit a hasa alatt megroppanó ág reccsenése előtt meghallott. A Vakond támaszték híján elvesztette az egyensúlyát, és nem tudott megkapaszkodni sem: fejével előre bukott ki a résen, és másodpercekig semmi sem állta útját. Nem tudta, mennyit zuhanhatott az egymást váltó hódnemzedékek átépítéseinek kaotikus gallylabirintusában, hengeres teste egy ideig csak siklott a két vastag ág közötti résben, amíg annak összeszűkülésekor meg nem rekedt. Miután a hirtelen ijedség elmúltával újra eszébe jutott levegőt venni, mocoogni próbált, testét megfeszítve úgy lendíteni magát előre, mintha alagutat fúrna, de a testére feszülő gallyak egyre szorosabban, mintegy ketrecként fogták körbe. Meg sem tudott moccanni. Odalentről ismét a Görény hangját hallotta, olyan közlő, hogy most már a szagát is érezte.

– Az állam által rám ruházott jognál fogva, cselekvő alfabímként az a legfőbb kötelességem, hogy oltalmam alá vegyem a védtelen anyákat és kicsinyeiket.

Ha a Vakond rekeszizmát nem nyomta volna az ág egyik göcsörtje, elnevette volna magát. Hiába volt a Görény háromszor olyan erős és ötször olyan fiatal, mint ő, törtető senkinek gondolta. Vagy épp ezért. Az özvegy most már nem sírt, higgadt hangon beszélt.

– A legerősebb állat mancsába akarom letenni a magam és a fiaim sorsát. Nem érdemlünk kevesebbet vagy rosszabbat. Talán inkább többet. Mert mi... többet érünk.

– Az egyenlőség üres, szabadelvű ballaszt – nevetett fel a Görény. – Mi nem hiszünk a természetellenes egyenlősdiben, ez realpolitik! A gyengékért is kormányzunk, erőinket a javak tetszésünk szerinti újrafelosztására fordítjuk. Az oltalom nem fizetség, önszántunkból adjuk. Ha tényleg szorult helyzetbe kerülünk, kizárólag akkor nyúlunk...

A Vakondnak erről hirtelen eszébe jutott valami. A coping coach, egy tengerentúlon kiképzett terráriumi tengerimalac, akihez korábban a munkahelyi terhek miatt kialakult pánikbetegsége miatt fordult, mindig azt hajtogatta, hogy a higgadt cselekvéshez elsődlegesen lelki egyensúly szükséges. Aztán fejben elő kell hívni egy olyan múltbeli helyzetet, amikor a megfelelő megküzdési stratégiát választottuk. A Vakond szinte hallotta a fejében a Tengerimalac fuvolázó füttyögését: *Íranyítsd a figyelmed a légzésedre, minden erőlködés nélkül tartsd meg légzésed természetes ritmusát, és összpontosíts! A hasad besüllyed és felemelkedik... A tüdőd kitágul és összeszűkül... Beszippantod a hús levegőt, kifújod a meleget...* Miközben a teste a légzőgyakorlattól az ágaknak feszült, azt a helyzetet hívta elő magában, amikor üres fém sörösdobozt dugott a járatába egy unatkozó hülye, ő pedig, ahogy szórakozottan fúrta magát előre, arra eszmélt, hogy beleszorult, se ki, se be. Na, az valóban szorult helyzet volt.

Most vizualizálta azt a fém sörösdobozt – még arra is emlékezett, hogy belga meggysőr lehetett korábban benne, az orrában érezte az egyszerre savanykás és keserű szagot –, majd felidézte, ahogy a hátsó lábait a sörösdoboz peremén megvetve, ásólábait pedig a doboz belső oldalának feszítve igyekezett kihúzni a fejét, és hosszú, talán percekig tartó küzdelem után ez sikerült is. Sosem felejtette el azt a napot, azóta második születésnapjaként ünnepelte – az emberek egyik nyári pirosbetűs ünnepe lehetett, mikor egyszerre akadt idejük sörözni és állatot kínozni. A Vakond most is elszántan akasztotta be a lábához legközelebb eső ágba a hátsó végtagjait, de azok már azelőtt megcsúsztak a simára koptatott felületen, hogy a mellő ásólábát bárminek nekifeszítette volna.

– Hogy a redves picában jönne össze – zökkent ki a Vakond viszonylag hamar a higgadt cselekvéshez szükséges lelki egyensúlyból. – Nem a földben vagyok, hanem egy ótvaros, ki tudja mikor összehordott hódvárban. Faágakba kapaszkodom, mint valami retkes kis mókus!

Mérgében rúgott egyet a levegőbe, de ez nem változtatott a pozícióján: fejjel lefelé, a szürkülő ég felé kalimpáló lábakkal maradt megrekedve a hódgát falát és járatait alkotó keszekusza ágak között. Kínjában tovább fülelt arra, ahogy a Görény az özvegytől búcsúzkodik.

– A dög elsősorban a családé. Mostanában nappal hétágra süt a nap, de mindannyian tudjuk, hogy január végén még sosem érkezett meg a tavasz. Minden attól

függ, hogy a derűs idő után milyen erővel tér vissza a tél. Mi kizárólag csak akkor tépünk bele, ha még áprilisban is elered a hó. Legfeljebb itt-ott belerágicsálunk...

A Vakond eddig visszafojtott lélegzettel hallgatózott, de most kifújta a benne rekedt levegőt. Egyelőre befejezte a külső elemek ellen folytatott küzdelmet, és lassan elernyesztette a testét. Azokra a virághagymákra gondolt, amelyeket reggel harapott át, amikor – voltaképpen teljesen szükségtelenül, pusztán megszokásból – a járatait a tulipánágys felé kezdte bővíteni. Száraz hagymahéj takarta az útját álló gumót, az egész aszottnak, élettelennek érződött, de amikor a fejét előrefúrva átrágtá magát rajtuk, érezte bennük a megindult nedvkeringést, a friss csíra, az új élet zamatát. Páratlanul szép reggel volt, gondolta most, ahogy elképzelte a saját életkilátásait a januári fagy, a kiszáradás vagy a ragadozók vonatkozásában, bár igyekezett az egészet nem túldramatizálni. Talán csak az éhségtől vagy a fáradtságtól képzelte azt, hogy odalent a díszteremben az egyik hazafelé készülődő zenész a gyerekszintetizátoron éppen Mozart gyászindulóját kezdte pötyögni.

